

Õhttsažteâdtõs
STM, VM, SM
8.12.2020

Halltõõzz e'tkkõs soti-oodumšen da oodummuž kuõskki lää'jjšiõttummuš ouddne ee'ttik-kâdda

Halltõs e'tkkad pue'rrvââjjamvuu'di vuâđđummuž di sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâl da peälštemtâaim riâššmõõžž oodummuž. E'tkkõõzz meâldlaž pue'rrvââjjamvuu'did vuâđđe'češ samai sõõrgab laa'jji priimm'mõõžž da ravvummuž mângna. Lää'jj puâđče viõ'kke laau'ki mie'ldd, vue'ss sue'nnmannu 1. peei'v 2021 da mââimõõzz ođđee'jjmannu 1. peei'v 2023. Obbvuođ viõ'kkepue'ttem õõlgat ee'ttik-kââ'dd priimm'mõõžž. Halltõs lij ouddam e'tkkõõzzâs ee'ttik-kâdda rosttovmannu 8. peei'v.

Sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâl da peälštemtâaim oodummuž täävtõssân lij kee'z3eed pue'rrvââjjam- da tiõrvâsvuõttjeä'rdõõzzid, staaneed õõutverddsaž da vue'kkšõs sosiaal- da tiõrvâsvuõtt- di peälštemtâaim kääzkkõõzzid, pue'reed kääzkkõõzzi vuâžžamvuõđ da âsttjemvuõđ, staaneed ämmatcie'ppi vuâžžmõõžž, va'stteed õhttsažkââddlaž muttsi mie'ldez pu'httem va'žžtõõzzid da tuõ'llstõõllâd koolai lâsnummuž di pue'reed staanvuõđ.

Sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâl da peälštemtâaim tuâj 22 riâšši vasttõ'sse

E'tkkõõzz mie'ldd Lää'ddjânma aalgte'češ 21 pue'rrvââjjamvu'vdded, koid seerdčeš sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâl di peälštemtâaim tuâjaid, kook lie ânn'jõžääi'j koo'ddi da kâ'ddõhtmi vasttõssân. Uusimaa-vuu'd pääđčâuddmõõžž vuâđald Uusimaa-vuu'dest le'čče nellj pue'rrvââjjamvuu'd. Sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâl da peälštemtâaim riâššâmvasttõs pääžžči õinn He'lssen gâârda. Lââ'ssen Uusimaa-vuu'dest spesiaalpuõccihâaid riâššmõõžžâst va'stte'či HUS-õhttâm. Tiõrvâsvuõttuâl riâššâmvasttõs juâkkõõđči lää'jjest da riâššâmsuâppmõõžžâst jee'rab meärtõllum naa'lin vuu'd pue'rrvââjjamvuu'di, He'lssen gâârad da HUS-õhttâm kõõskâst.

Peälštemtâimm le'čči pue'rrvââjjamvuu'din pääđ-, sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâlain palddlõs tâimmsue'rgg. Peälštemtâimast pue'rrvââjjamvuu'd kääzkkõstää'ss õõlgči va'stteed meersaž, vooudlaž da päaiklaž taarbid da tõt âlgg va'rrjõõttâd pä'rtt- da vaarrvuõ'jjid vuu'dstes.

Puõccihâiddamvuu'di da spesiaalhuâllvuu'di tâimm'mõš serddje'či pue'rrvââjjamvuu'did. Seämmanalla mätt'tõõttâmhuâl kuraattor- da psykoloogkääzkkõõzz serddje'češ pue'rrvââjjamvuu'di riâššâmvasttõssân. Pue'rrvââjmmõõžž da tiõrvâsvuõđ oou'dummšest va'stte'če nu'tt pue'rrvââjjamvuu'd ko še kââ'dd. Pirrõstiõrvâsvuõttuâl riâššmõš kuâđdje'či koo'ddid obbvuođstes.

Pue'rrvââjjamvuu'd ââ'lmõs tu'mmjemtâimmorgaan lij vu'vddvälddõs, koon va'lljeet vuõigg vaalin. Pue'rrvââjjamvuu'd tâimm'mõõžž jââ'dte'češ vu'vddvälddõõzz priimmâm pue'rrvââjjamvu'vddstrategia meâldlânji da vu'vddvälddõs tu'mmai še pue'rrvââjjamvuu'd organisaatorajjâz.

Soti-riäššâmlää'jjest šiõtte'češ sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâl riäššâmvasttõõzzâst, pue'rrvââjjamõõžž da tiõrvâsvuõđ ouu'dummšest, â'lddkäâzzkõõzzi da kiõl'laž vuõiggâdvuõdi staanummšest, pue'rrvââjjamvuu'di õhttsažtâimm'mõõžžâst di ohjjummšest da vuâppmõõžžâst. Peälštemtâaim riäššâmlää'jjest šiõtte'češ peälštemtâaim riäššâmvasttõõzzâst, oudâs viikkõõžžâst, ohjjummšest di vuâppmõõžžâst.

Riäšši rool, vasttõs da õõlgtõõzz tä'rĳsmâ'vve

E'tĳkõõzzâst meärtõõlčeš ânn'jõõžž täärĳben pue'rrvââjjamvuu'di riäššâmvasttõõzz. Pue'rrvââjjamvuu'dest õõlgĳi lee'd ri'jttjeei silttõs, toi'mmjempâstlvažvuõtt da vaalmâšvuõtt va'stteed sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâl da peälštemtâaim riäššâmtuâjstes pukin vuõ'jjin mie'ldd looggee'l heämmõs- da čõ'rstemvuõ'jjid. Pue'rrvââjjamvuu'd õõlgĳe pä'lĳķeed tâimm'mõõžž oudldem ämmat-tuâjjilaid da jee'res tuâjjilaid. Pue'rrvââjjamvuu'din õõlgĳe lee'd ää'sšmeâldlaž tâimmsââ'j, tâimmamneäv v da jee'res taarbšum tâimmamoudldõõzz. Pue'rrvââjjamvuu'din õõlgĳi lee'd še ri'jttjeei jiijjâz sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâl kääzzkõõspuu't'tõs, koon vue'zzeld jeät kuuitâg oudlde'če pâi'lkapasitee'tt tuõ'll'jummuž.

Riäššâmvasttõs âânn se'st vasttõõzz lää'jjmeâldlaž tuâjjain, tu'mmstõktuâj, puu't'tummuž vuâppmõõžž, kääzzkõõzzi õ'httesuâvtummuž da ve'rĳĳnii'ĳķid kuulli tâimmvää'ld âânnmõõžž. Pue'rrvââjjamvuu'd va'stte'či še jeä'rbi mie'ldd ouddkiõ'tte cõggi sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâlast, škooultem- da tu'tĳķeemtâimm'mõõžžâst, čõ'rstemvuõ'jjid da heämmõsvuõ'jjid va'rrjõõttmõõžžâst di huâllainsmâttmõõžžâst.

Pue'rrvââjjamvuu'd le'čče õõlmâsvuõiggâdvuõđlaž õutstõõzz, koin le'čči vuu'dsteez jiõččvaaldâšm. Ođđ pue'rrvââjjamvuu'd le'čče Maadd-Lää'ddjânnmest da va'stte'če vuu'dsteez ânn'jõž mäddkoo'ddid, leâša Uusimaa mäddkââ'dd juâggĳeš Uusimaa-vuu'd pââđčâudmõõžž vuâđald. Pue'rrvââjjamvuu'di ââ'lmõs tu'mmjemtâimmorgaan le'čči vaalin va'lljuum vu'vddvâlddõs.

Sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâl vooudlaž õ'httesuâvtummuž, ouu'dummuž da õhttsažtuâj väaras aalgte'češ vitt õhttsažtuâjjvuu'd (säämas ÕTV, lääddas YTA). Õhttsažtuâjjvoudda kuulli pue'rrvââjjamvuu'd tuejje'če neellj ee'jj kõõski õhttsažtuâjjsuâppmõõžž.

Vuâ'sttemkääzzkõõzz da vâurrtuâjjilai âânnmõš

E'tĳkõõzzâst meärtõõlčeš täärĳben sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâl vuâ'sttemkääzzkõõzzi takai oudldõõzzid

Sosiaal- da tiõrvâsvuõttkääzzkõõzzi määng puu't'teei -mall le'čči õinn vueil'tlvaž lää'jjšiõttummuž õõlgtõõzzid lokku vää'ldde'l. Privatt kääzzkõõspuu't'tee'jin vuâitčeš ha'ĳķķeed pukid kääzzkõõzzid, koi ha'ĳķķummuš ij leäkku jee'rab lää'jjest kiõlddum. Kääzzkõõzzi ha'ĳķķummšest vueil'tet ââ'nned pue'ttiäi'j še kääzzkõs-setee'l.

Pue'rrvââjjamvuu'd vuâitči ha'ĳķķeed sosiaal- da tiõrvâsvuõttkääzzkõõzzid, koid uu'det ä'sšnekka, privatt kääzzkõõspuu't'tee'jest suâppmõ'sše vuâđđõõvee'l, jõs kääzzkõõzzi ha'ĳķķummuša lij tarbb tuâjai mie'rreâldlaž häiddam diõtt. Kääzzkõõzz, koid ha'ĳķķeet vuâ'sttemkääzzkõõssân, õõlgĳe

lee'd siskkâz, veeidasvuõđ da meärlaž vuässõõzz peä'lest nâkam, što pue'rrvââjjamvu'vdd pââstçi ââ'ned huõl pukin vuõ'jjin riâššâmvassttõõzzâs tieu'ddmest.

Pue'rrvââjjamvu'vdd ij vuäitče ha'ŋkķeed privatt kääzzkõspuu't'tee'jest jeä'rbi mie'ldd riâššâmvassttõ'sse le'be õõlmâs vaaldâšmtââim hâiddma õhttnee' tuâjaid, sosiaaltuâj, sosiaalkââccmõõžž le'be tiõrvâsvuõttthuâl pirrsutkksaž kââccmõõžž. Pue'rrvââjjamvu'vdd vuäitçi kuuitâg ha'ŋkķeed tuâjviõgg da vâurrtuâjjilaid pirrsutkksaž kââccmõ'sše jiiijâs tuâjjlažkââ'dd tiuddeem diõtt. Privatt kääzzkõspuu't'teei õõlgçi tieu'dded privatt tiõrvâsvuõttthuâlast uvddum lää'jjest da privatt sosiaalkääzzkõõzzin uvddum lää'jjest šiõttuum oudldõõzzid. Pue'rrvââjjamvu'vdd vuâppçi privatt kääzzkõspuu't'teei da tän vue'llha'ŋkķeei še. Privatt kääzzkõspuu't'teei vuâppçi vue'zzstes jiiijâs vue'llha'ŋkķee'jid.

Viõ'kķepiijjâmlää'kķe'tkķõõzzâst šiõtte'češ sosiaal- da tiõrvâsvuõttthuâl vuä'sttemkääzzkõõzz kuõskki suâppmõõžži kuuddte'mesvuõđâst tiõttum vuõ'jjin da pue'rrvââjjamvu'vdi vuei'ttemvuõđâst luõvâs ceä'lkķed suâppmõõžž di privatt vue'sspeä'l vuei'ttemvuõđâst vuäžžad ko'rvvõõzz.

Riikk ohjumuš

Pue'rrvââjjamvu'vdi ohjje'češ ohjjeemprosee'ssest, kââ'tt lij juätkkjeeiluândlaž da ko'st lij vuârvaaiktõs. Pue'rrvââjjamvu'vdi ohjumuš le'čči strateeglaž da till'lõõvçi tuâjai riâššmõõžž da teäggtoõzz ri'jttjumuž staanumuž peä'lest tää'rkmõs aa'sšid.

Riikksuâvtõs ra'vvje'çi juõ'kķ neelljad ee'jj strateeglaž täävtõõzzid sosiaal- da tiõrvâsvuõttthuõllu da peälstemtoimmu. Pue'rrvââjjamvu'vdi õõlgče vä'ldded täävtõõzzid lokku jiiijâz tâimm'mõõžžâst nu'tt ko še sosiaal- da tiõrvâsvuõttthuâl õhttsažtuâjjvu'vdi õhttsažtuâjjsuâppmõõžž valmštõõllmest.

Sosiaal- da tiõrvâsvuõttministeria õhttvuõ'tte vuâđde'češ sosiaal- da tiõrvâsvuõttthuâl sagstõõllâmkkââ'dd, koon riikksuâvtõs nõõmte'çi neellj ee'jj pââjas. Tõn tuâjjan le'čče sosiaal- da tiõrvâsvuõttthuâl teâuddjumuž seu'rrjumuš da ärvvtõõllmõš di sosiaal- da tiõrvâsvuõttthuâl vä'lddkââddlaž ohjumuž tuärjumuš.

Va'stteeinalla sii'skministeria õhttvuõ'tte vuâđde'češ peälstemtââim sagstõõllâmkkââ'dd, koon riikksuâvtõs nõõmte'çi neellj ee'jj pââjas. Tõn tuâjjan le'čči peälstemtââim teâuddjumuž seu'rrjumuš da ärvvtõõllmõš di peälstemtââim vä'lddkââddlaž ohjumuž tuärjumuš.

Sosiaal- da tiõrvâsvuõttministeria, sii'skministeria da riikkvääraiministeria âânče juõ'kķ ee'jj juõ'kķ pue'rrvââjjamvu'vdi sagstõõllmõõžž, ko'st seu'rrje'češ, ärvvtõõlčeš da ohjje'češ strateeglaž tää'zzest pue'rrvââjjamvu'vdi sosiaal- da tiõrvâsvuõttthuâl da peälstemtââim riâššmõõžž.

Pue'rrvââjjamvu'vdi ohjumuž õhttsaž teättvuâđđ šõõddçi pue'rrvââjjamvu'vdi meer, tällõõzz di sosiaal- da tiõrvâsvuõttthuâl da peälstemtââim riâššmõõžž kuõskki teâđain da tobldõklââggain.

Pue'rrvââjjamvu'vdi õõlgçi tuejjeed juõ'kķ ee'jj investâ'sttemplaan, koon priimm'mõõžžâst tu'mmje'če sosiaal- da tiõrvâsvuõttministeria da sii'skministeria. Primum investâ'sttemplaan lij oudldõssân pue'rrvââjjamvu'vdi odđ investâ'sttemõõžžid da jällmõõžž luõvtummšid.

Pue'rrvââjjamvuu'di da koo'ddi teäggtoš

Soti-oodummuž õhttân täävtössân lij õölmâställoõzz koolai lâssnummuž tuõ'llstöõllmõš, koon e'tkkuum teäggtem-mall pârgg staaneed. Jõnn oodummuž â'nne kuuitâg se'st pâi miârkteei muuttâskoolaid še. Ko pukid muuttâskoolaid vää'ldet lokku, hue'nad oodummuš õölmâs tälloõzz tää'ssteadd 2020-lâaggast, koon mânja kool ä'lğge keäppned.

Pue'rrvââjjamvuu'di tâimm'mõõžž teäggte'češ vä'lddvue'zzin riikk teäggtoõzzin da vuäzzas kääzzkõõzzi õõ'n'jin pe'rrjum ä'sšnekmääusaivui'm. Teäggtoõzzâst šiõtte'češ laa'jjin pue'rrvââjjamvuu'd teäggtoõzzâst.

Pue'rrvââjjamvuu'di teäggtoš käättçi takai koolaid. Tõn juâggčeš vuu'did aazzji la'skķeemnalšem sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâl da peälštemtâaim tuâjai kääzzkõstarb da vue'kķtuejjeejaid kovveei tuejjeejai vuâđald. Lââ'ssen vue'ss teäggtoõzzâst me'rtõõvçi aassimeä'r meâldlânji di pue'rrvââjjamvuu'd da tiõrvâsvuõđ oou'dummuž kritee'r vuâđald. Peälštemtâaim teäggto'sse vaakte'çi lââ'ssen riskk-keärdõs.

Sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâl la'skķeemnalšem teäggtoš vuâđđõõvçi kääzzkõstarb kovveei tiõrvâsvuõtt-, puârri- da sosiaaluâl kääzzkõstarbbkeärdõõzzid. Tai keärdõõzzi la'skķummšest äü'kķe'češ teâđaid jm. meer ââ'kķ- da soogpie'llrajsest, puõccâmvuõđâst da sosioekonoomlaž tuejjeejain di kääzzkõõzzi ââ'nnmest da kääzzkõõzzi âânnmõõžž šõõddtem koolain. Juõ'kķ pue'rrvââjjamvouda šõõddče juõ'kķ ee'jj pue'rrvââjjamvuu'd meâldlaž tiõrvâsvuõtt-, puârri- da sosiaaluâl kääzzkõstarbbkeärdõõzz, kook kovve'če pue'rrvââjjamvuu'd aazzji kääzzkõstarbid jee'res pue'rrvââjjamvuu'did ve'rddee'l.

Sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâl koolaid šõõddteei tarbbtuejjeejai da tõi teäddkeärdõõzzi meärtõõllmõõžž tuejje'češ nu'tt, što juõ'kķ tuejjeja me'рте'češ pââđteaddkeärdõõzzid tõi täujnemvuõđ da koolai vuâđald. Ouddmiârkkân tiõrvâsvuõttuâl tarbbtuejjejan vääldčeš õhttsi'žže nu'tt 50 koolai pe'lest miârkteei puõžlmed. Ođđ tarbbtuejjejan vääldčeš lokku ân'n'jõž vuâđđkääzzkõõzzi riikkvue'ssriâšldõõgg veiddsubun še sosioekonoomlaž tuejjeejaid, kook kovvee puättjid, škooutõõzz, õõut vuõrâsoummu piârri, pie'llkuei'mmvuõđ, õhttu jâlstummuž di vuei'vvääššlaž tâimm'mõõžž.

Tarbbtuejjeja da teäddkeärdõõzz vuâđđâ'vve tu'tkķummša, koon Tiõrvâsvuõđ da pue'rrvââjjam strooi'tel (THL) õlmstöõ'tti njuhččmannust 2020¹. Tarbbtuejjeejaid da teäddkeärdõõzzid ärvvtõõlčeš mie'rrkõõski lââ'jj viõ'kķepue'ttem mânja , da tõid peei'vte'češ teäggtoõzz me'rtõõvvâmvuâđđan.

Ko teäggtemvasttõs serddai koo'ddin rii'kķe, âlgg riikk puättjid lââ'zzted da koo'ddi puättjid va'stteenalla kie'ppeed tõin meâdda serddjeei teäggtemvasttõõzz vee'rd. Koo'ddid õõlgtet vue'leed kâ'ddpiiđ, što obbpiiđtummuž mie'rr ij lâssne'če. Kâ'ddpiiđ kie'ppummuš le'čçi 13,26 prose'nttõhttkkâd pukin koo'ddin. Nu'tt še koo'ddi vuässõõzz õutstõspiidpuättjin vue'le'češ da

¹ Häkkinen, U. & Holster, T. (2020) Sote-rahoituksen tarvevakiointi. Tiõrvâsvuõđ da pue'rrvââjjamstrooi'tel, Raportt 6/2020. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139708/URN_ISBN_978-952-343-483-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

riikk vuässõõzz va'stteenalla lââ'zste'češ. Piidtummuž kuõskki muttsid čõõdte'češ piidõõlgtum vue'sspie'li peä'lest nu'tt neutraal vue'jj mie'ldd ko vuei'tlvaž. Piidrajjâz muttâz jie viõ'kķe puä'deen tuejjed piidtummuž kõrsmummuž.

Vue'lğgemsââ'jjen lij, što pue'rrvâajjamvuu'dest ij le'čče vuõiggâdvuõtt vä'ldded ku'ķesäiggasâž lääin. Lääin vuäitči kuuitâg vä'ldded riikksuâvtõõzz miõttâm läinnvä'lddemvä'lddvuõđ raami se'st investâsttmõõžži teäggtem diõtt. Lââ'ssen šiõtte'češ ķirrsallaš da vie'lt'te'mes investâsttmõõžž lââ'sslääintemvuäittmõõžžâst.

Peälštemtâaim riâššmõš

E'tķķõõzz mie'ldd peälštemtâaim riâžžče pue'ttiäi'j pue'rrvâajjamvuu'd da He'Issen gâarad, kook va'stte'če še sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâl riâššmõõžžâst vuu'dsteez. Peälštemstroittel vuäitče õinn puu't'ted vuõsshâiddkääzkkõõzzid tiõrvâsvuõttuõllu. Tãn poodd peälštemstroittel hâidda juõ'ķķ ee'jj nu'tt 500 000 ķirrsallaš vuõsshâidduâj. Peälštemtâimm le'čči kuuitâg pue'ttiäi'j še pãđ-, sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâlain palddlõs tãimmsue'rğğ.

Oođummuž mie'ldd riikk ohjjummuš peälštemtâaimast lâssne'či. Lâssnam vä'lddkãaddlaž ohjjummuš pue're'či ääi'jbuužž õõutmeâldlab da nu'tt õõutverddsab peälštemtâaim kääzkkõõzzi puu't'tummuž pirr Lää'ddjânnam. Täävtõssân lij še ouu'deed peälštemtâaim tãimm'mõõžž vä'lddkãaddlaž riâšldõkkân.

Sii'sķministeria oudd jiiijâs peälštemtâaim riâššmõõžž kuõskki teäđtõõzz.

Tuâjjlažkãã'dd seerd

Oođummuš miârkkšõõvči jõnn organisatoorlaž da kääzkkõõzzi riâššâmnäâ'l kuõskki muttsid, kook miârkkšõõvvi nalla vaakte'če tuâjjlažkãã'dd tuâjaid da sâjđdõõttmõ'sše. Pue'rrvâajjamvuu'di tuâjjli'žžen ee'jj 2023 serddje'če jãärnaķluõvtummšivui'm nu'tt 172 900 ooumžed 332 kãã'ddest le'be kã'ddõhttmet. Ee'jj 2018 statistikteâđai vuâđald ärvvtõõlât, što tuâjjlažkãã'dd, kãã'tt lij oođummuž vuâllsaž, tuâjjviõkk-kool lie nu'tt 10,7 miljaard eu'rred le'be nu'tt 52 % puki koo'ddi da kã'ddõhttmi tuâjjviõkk-koolain.

Koo'ddi da kã'ddõhttmi sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâl da peälštemtâaim tuâjjlažkãã'dd serddje'či tããimeez mie'ldd obbvuõđstes pue'rrvâajjamvuu'di kääzkkõ'sse. Lââ'ssen koo'ddi mätt'temtâaimast pue'rrvâajjamvuu'd kääzkkõ'sse serddje'če mätt'tõõttâmhuâl kuraattoor da psykoloog. Koo'ddi õhttsaž tuârjjkääzkkõõzzi tuâjjlaž serddje'či pue'rrvâajjamvuu'd kääzkkõ'sse, jõs oummu ân'jõžtuâjain uu'ccmõsân pie'll till'lââv kãã'dd sosiaal- le'be tiõrvâsvuõttuâl le'be peälštemtâaim kääzkkõõzzid. Tuâjjlažkãã'dd serddje'či jãärnaķluõvtummuž vuâđđjurddi meâldlânji ns. vuä'mm tuâjjli'žžen da seeilte'či se'rddempoodd viõggâst âârrai tuâjj- le'be ve'rğğkõ'sķķe õhttnee i vuõiggâdvuõđid da õõlgtemvuõđid.

Oođummuž õõlgttem jã'rjstõõllmõõžžid valmštõõlčeš ii'jji 2021 da 2022 õhttsažtãimm'mõõžžâst pue'rrvâajjamvuu'di-, koo'ddi- da koo'ddi tuâjjlažkãã'dd ee'ttkõ'sttjivui'm. Tuâjju'vddi da tuâjjlažkãã'dd kõskksaž õhttsažtãimm'mõõžžâst kãã'ddest uvddum lää'jj veeide'češ kuõskkãd še

pue'rrvââjjamvuu'd. Jee'res kâaddlaž kääzzkõsvuõttlää'jjiõttummuž suâvldemvuu'd še veeide'češ kuõskkâd pue'rrvââjjamvuu'd tuâjjlažkââ'dd, ij-ga tuâjjlažkââ'dd sââ'jj tain vue'zzin mottje'če.

Jällmõš- da veä'lğğvue'zzi seerd

Puõccihâiddamvuu'di da spesiaalhuâllvuu'di kâ'ddõhttm serddje'če pue'rrvââjjamvuu'did vääreezvui'm da vie'ljeezvui'm. Koo'ddi da jee'res kâ'ddõhttm sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâl di peâlštemtâim suâppmõõžž, serddjeei tuâjjlažkââ'dd luâmpä'lkkveä'lğğ da pãđjällmõš, kã'tt lij ââ'nnmest, serddje'če pue'rrvââjjamvuu'did ko'rvvõõzttãä.

Pue'rrvââjjamvu'vdd vuo'krrje'çi koo'ddin tõi vuä'mstummša kuâđđjeei sosiaal- da tiõrvâsvuõttuâl di peâlštemtâim tãimmsõõ'jid kooum ee'jj serddjemãäigas, koon pue'rrvââjjamvu'vdd vuäitçi kuu'kķeed lââ'ssii'jjin. Vie'ljid, kook serddje puõccihâiddamvuu'din da spesiaalhuâllvuu'din pue'rrvââjjamvuu'did, miõđčeš riikkstaanmõõžž, koin staane'češ pe'rrjee'ji sãâ'j da seeilte'češ lâäinaid nollrisk-klaassãst. Seerdaid tuejje'češ koo'ddi da kã'ddõhttm tuejjeem çiõlgtõõzzi vuâđald.

Jällmõšjä'rjstõõllmõõžžin vuä'itte šõddãd koo'ddid kool, koid kãâ'dd jie vuei't jiiij vaaikted. Tãn diõtt e'tkķõs âãnn se'st vuâđdlãä'kķvãlljkãâ'dd õõlgttem kompensatiošõttõõllmõõžž. E'tkķõõz mie'ldd kãâ'ddest le'ççi vuõiggãdvuõtt vuãžžãd ko'rvvõõz kãâ'dd jällmõ'sše till'lõõvvi riãššmõõžž vuâđald koolain, kook šã'dde kãdda, ko tõk mã'nne lâä'jjest šiõttuum ko'rvveemraaji pã'jjel.

Lãä'kķe'tkķõõzzãst veidsõs vaaiktõõzzi ärvvtõõllmõš

Vaaiktõõzzi ärvvtõõllmest lie šiõttõse'tkķõõzzi vaaiktõõzzi ärvvtõõllãm vuä'pstummuž da halltõõz e'tkķõõzzi tuejjeemvuä'ppõõz meãldlãnji kovvuum e'tkķuum oõdummuž vuei'vvããššlãž vaaiktõõzzid. Tãllõõzãlãž vaaiktõõz lie ärvvtõllum jeä'rben kã'ddtãäl, riikkãäl, pue'rrvââjjamvuu'di tãäl di piiðriãšldõõgg da jällmõšjä'rjstõõllmõõžž peä'lest. Lãä'ssen leät ärvvtõõllãm oõdummuž vaaiktõõzzid jeãltõõggi teãggtõ'sse da ICT-kãäzzkõõzzid di obbvaaiktõõzzid õõlmãs tallu. Oõdummuž vaaiktõõzzid vu'vddjuõkku da ICT-kãäzzkõõzzid ķiõtt'tõ'lleš ceä'lkkempoodd veidsãnji jee'rab tuãggmošttsin. Ärvvtõõllmõš lij lâä'ssen tuejjuum oõdummuž muuttãskoolain.

Ve'rğğnekvaaiktõõzzi ärvvtõõllmest pu'htteš ou'dde vaaiktõõzzid koo'ddi da pue'rrvââjjamvuu'di organisaatoid, suâppmõšvaaldšummuž tuãjaid, vuãppãmve'rğğnii'kķid da suudišttmid. Ålaand kuõskki vaaiktõõzzid ärvvtõ'lleš jee'rab. Lãä'ssen ärvvtõ'lleš ä'sšnekmãäusai harmonisãsttmõõžž, teãttuõjjvaaiktõõzzid da ve'rğğnii'kķi resursstaarbid.

Õhttsãžkãaddlãž vaaiktõõzzid ärvvtõ'lleš nu'tt riãšldõktãä'zzest ko še oummid till'lõõvvi vaaiktõõzzi vue'zzeld. Jeä'rab vuãmmšummuž ärvvtõõllmest pi'jješ oõdummuž vaaiktõõzzin jee'res narodjooukid da meerlãžvaaiktummša. Vaaiktõõzzid tuâjjlažkãdda, vaalmãšvuõ'tte da va'rrjõõttmõ'sše di organisaatoid ärvvtõ'lleš. Lãä'ssen ärvvtõ'lleš vaaiktõõzzid ķiõl'laž vuõiggãdvuõđid di vuâđđ- da ooumãžvuõiggãdvuõđid.

Oõdummuž vaaiktõõzzid kãäzzkõõzzi puu't'tõ'sse ärvvtõ'lleš ä'sšnii'kķi kãäzzkõsvuãsttmõõžž di vuo'krrjum da muđoi ha'ņķķuum tuâjjlažkãâ'dd vue'zzeld. Lãä'ssen ärvvtõ'lleš oõdummšest šõddi põõrgãsvaaiktõõzzid.

Halltöözz e'tkkõs âann se'st tää'rkõs šiotlmid

Halltöözz e'tkkõs âann se'st pue'rrvââjjamvuu'di vuâđđummuž, taimmseerdai da taimm'mõõžž oudldem tää'rkõs šiotlmid le'be vu'vddjuâgg, tuâjaid, vaaldâšm da tallõõzz hâaid da tää'rkstummuž, teäggtoõzz da riikkvue'ssmuttsid, piidtummuž di õõlmâsvaaldâšmlaa'jji suâvldummuž kuõskki šiotlmid. Õhtsi'žze e'tkkõs âann se'st 50 lää'kke'tkkõssâd.

Vuâđđummuž, taimmseerdai da taimm'mõõžž peä'lest tää'rkõs lää'jj, koid âlgg šiotteed, lie:

- lää'kk pue'rrvââjjamvuu'dest
- lää'kk sosiaal- da tiõrvâsvuõtthuâl riâššmõõžžâst
- lää'kk peälstematâim riâššmõõžžâst
- pue'rrvââjjamvu'vdd- da mäddkâ'ddjuâkklää'kk
- lää'kk sosiaal- da tiõrvâsvuõtthuâl di peälstematâim riâššmõõžžâst Uusimaa-vuu'dest
- lää'kk sosiaal- da tiõrvâsvuõtthuâl di peälstematâim kuõskki oodummuž toimupiiijmõõžžâst da tõn kuõskki lää'jjšiottummuž viõ'kkepiijmõõžžâst
- lää'kk pue'rrvââjjamvuu'di teäggtoõžžâst

Lââ'ssen halltõs e'tkkad koo'ddi riikkvue'zz kuõskki lää'jjšiottummuž, piidlää'jjšiottummuž, pue'rrvââjjamvuu'di tuâjjlažkââ'dd kuõskki lää'jjšiottummuž di mâtam takaivaaldâšm kuõskki laa'jji mottmõõžž.

Äi'ggtaull – vue'ss laa'jjin viõ'kke keässa 2021

Halltöözz e'tkkõõzz meâldlaž pue'rrvââjjamvuu'did vuâđde'češ samai sõõrgab, ko viõ'kkepiijâm lää'kk lij puättam viõ'kke. Halltõs e'tkkad lää'jj viõ'kkepue'ttemäi'ggen 1.7.2021. HUS-õhttam vuâđde'češ vuâđdsuâppmõõžž priimm'mõõžžin. Vuõssmõs vu'vddvaa'lid tääimte'češ 2022. Vu'vddvaal jie kuõskče He'lsen gâarad aazzjid.

Vuõssmõs pââ'jest pue'rrvââjjamvuu'di kõskkpodsaž vaaldâšm da vu'vddvaalin va'lljuum vu'vddvâlddõõzzi taimm'mõõžž alttummuž mâŋja pue'rrvââjjamvuu'd valmštõõlce taimm'mõõžž organisâsttmõõžž di tuâjjlažkââ'dd- da jällmõš-seerdaid õõutveäkk koo'ddi- da kâ'ddõhttmivui'm. Sosiaal- da tiõrvâsvuõtthuâl, peälstematâim di jee'res kääzzkõõzzi da tuâjai, koid šiotteet jee'rab, riâššâmvasttõs serddje'çi pue'rrvââjjamvuu'did ee'jj 2023 aalgâst vue'ljee'l.

E'tkkõ'sse õhttneei laa'jji viõ'kkepue'ttem leät jorddam tuejjeed laau'ki mie'ldd nu'tt, što vue'ss puäđči viõ'kke 1.7.2021 da vue'ss 1.3.2022, ko ođđ vu'vddvâlddõõzz alttee taimm'mõõžž. Mââimõs lää'jj puäđče viõ'kke 1.1.2023. E'tkkõ'sse õhttn'e'če še se'rdemäai'j. Oodummuž viõ'kkepiijâm lää'kk lij jurddum pue'tted viõ'kke 1.7.2021. Lââ'ssen pue'rrvââjjamvuu'din uvddum lää'jj suâvde'češ vue'zzi ju'n tâ'lles pue'rrvââjjamvuu'di taimm'mõõšše.

Soti-oodummuš šõõddat teeknlaž muuttâstaarbid veiddsânji še jee'res lää'jjšiottumša. Muttsi valmštõõllmõš lij alttuum da muuttâse'tkkõõzzid puu'tet ee'ttik-kââ'dd kiõtt'tõõllâm nalla keâđda 2021.

Meâlddõõzz da liinj

- Õõlmâs čiołgtemdia: soti-oođummuš HE
- Pue'rrvââjjamvuu'd (kovvân)
- Oođummuž äi'ğğtaull (ko'veve lijkk)
- Faktalõstt: Soti-oođummuš - tää'rkmõs lää'jjsiõttummuš vuä'nkânji
- Faktalõstt: Soti-oođummuš - riâššâmvasttõs da määng puu't'teei -mall
- Faktalõstt: Teäggõtõs
- Faktalõstt: Peälštemtâaim riâššmõš

Lââ'ssteâđ

minister Kiuru spesiaalvie'kkteei Laura Lindeberg, te'l. 0295 163 109,
ouddnõmm.sokknõmm(at)stm.fi

juâggasjää'dteei Kari Hakari, STM, te'l. 02951 5163642, ouddnõmm.sokknõmm(at)stm.fi

halltõsduumšek Auli Valli-Lintu, STM, te'l. 02951 63463, ouddnõmm.sokknõmm(at)stm.fi

finanssduumšek Tanja Rantanen, VM, te'l. 02955 30338. tanja.rantanen(at)vm.fi (teäggõtõs)

halltõsduumšek Minna-Marja Jokinen, VM, te'l. 02955 30018, minna-marja.jokinen(at)vm.fi
(vaaldâšm, jällmõš da tuâjjlažkâ'dd)

pâ'jj-jää'dteei Jani Pitkaniemi, VM, te'l. 02955 30494. jani.pitkaniemi(at)vm.fi

peälštempâ'jj-jää'dteei Kimmo Kohvakka, sii'skministeria, te'l. 0295 488 400.

kimmo.kohvakka(at)intermin.fi

halltõsduumšek Ilpo Helismaa, sii'skministeria, te'l. 0295 488 422, ilpo.helismaa(at)intermin.fi